

BRUNO V LASTNEM OČESU

JANEZ JUHANT

V oddaji novinarke Alenke Arko o trpljenju internirancev na Rabu se gledalec kljub kočljivi temi ni mogel znebiti vtisa povrnosti in enostranskosti. V duhu italijanskega filma o fojbah naj bi tudi ta prispevek napravil Italijane za razredne sovražnike. Berlusconi je hvala Mussolinija sicer daje tudi za to ustrezen povod, kar potrjuje da se desni in levi skrajneži hitro najdejo na skupnih okopih. Vendar pomeni Italijane učiti, kaj morajo imeti v svojih tolskih učbenikih, svojevrsten nekulturen napuh, kakor da ne bi bili oni sami sposobni presojati o tako važnih zadevah. Razen tega tudi Slovenci nismo zgledni glede svojih učbenikov, posebej kar zadeva obdelavo naše preteklosti. Če že hočemo učiti kulture tujce, se lahko tudi sami vpramo o višini naše. Kaj pijejo naši tolski učbeniki o Teharjah, o Kočevskem rogu, Škofji Loki in drugih krajih revolucionarnega nasilja? Pa ne le tolski učbeniki, celo zgodovinopisna dela in ne druga področja kulture in znanosti so ne daleč od resnice preteklosti. Tak je menda tudi „televizijski dokumentarec“ Dnevnik nekega naroda. Ob njegovi pripravi so si avtorji oskrbeli celo izjave nekaterih drugače mislečih, potem pa jih zreducirali na prikaz slike za ustvarjanje videza objektivnosti.

Tako tudi ne naši zgodovinarji ne ne živечи komunistični politiki, ne povedo, zakaj so zavezniki takratni Jugoslaviji odvzeli Trst, Gorico in Celovec. Še vedno ni javnosti predstavljena revolucionarna trgovina med Angleži in komunisti: nekdanji domobranc in tudi civilisti se vrnejo Titu, partizani pa se umaknejo s Koronke. Ko je Tolstoy javno objavil, da so bili za vrnitev Kozakov in južnih Slovanov, nasprotnikov komunizma, odgovorni visoki angleški politiki, je doživel proces in obsodbo, po kateri bi moral plačati astronomsko vsoto. Šele pritožba na evropsko sodišče je zadevo s težavo „zgladila“, čeprav je sodnik Slovenije Jambrek v ločenem mnenju opozoril, da ima Tolstoy prav. Danes se vzporednice kažejo tudi pri pokolih v Srebernici, kjer so Nizozemci zdaj celo pripravljeni plačati odškodnino žrtvam, ne pa tudi priznati svoje krivde, da so Srbi lahko izvršili pokole. Očitno tudi to ozadje botruje skrivanju Mladiža in Karadžića pred haarkim sodiščem.

Bivši predsednik države je napravil nje-mu lastno distinkcijo, da bomo svoje stvari že mi sami uredili, medtem ko smemo zahtevati izpolnjevanje obveznosti od Italijanov in Avstrijcev. Čudno da preteklih revolucionarnih dilem ni razrešil kar on kot partijski ef in kot aktivni predsednik države, saj je imel za to vsa pooblastila in možnosti. Očitno sami le nismo tako za pometanje pred lastnim pragom, kakor za-trjujemo.

Na simpoziju ob petdesetletnici Osvobodilne fronte leta 1991, ki ga je organizirala SAZU, sem edini opozoril na začetek revolucije v Ljubljanski pokrajini z načrtnim pobijanjem in terorjem nad civilnim prebivalstvom. Umori neodvisnih osebnosti so sprožili oblikovanje Varh straž za obrambo pred komunističnim nasiljem. Čeprav med ozvezdjem zgodovinarjev in članov SAZU temu ni nihče oporekal, je simpozij izzvenel kot hvalnica osvobodilni fronti, ne da bi ne kdo izpostavil njeno problematično vlogo med Slovenci.

Petdeset let po drugi svetovni vojni in njenih revolucionarnih posledicah med Slo-

venci smo Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani, Nova slovenska zaveza in Zavod sv. Stanislava v Šentvidu organizirali posvet o teh tragičnih dogodkih za Slovence. Iz revolucionarnega dogajanja pred vojno in po njej naj bi iskali pot do resnice in odprli možnost sprave: „Človek je predvsem bitje, ki ne resnico in si prizadeva, da bi po njej živel in v trajnem dialogu, ki vključuje pretekle in sedanje rodove, o njej razglabljal ... Odkrito iskanje resnice zaznamuje kulturo naroda.“ Kljub aktualnosti besed, so te bile in so ne vedno le delež manjšine.

Sedanji predsednik vlade je takrat opozoril na pomen celotnega odkrivanja zgodovine: „Dejstvo je, da hočejo zgodovino prepustiti samo zgodovinarjem tisti, ki se je bojijo. Tisti, ki jih resnica o preteklosti moti in ki mislijo, da bi se njihov sedanji položaj pokvaril, če bi ta resnica bila znana.“ Prihodnost naroda je v priznanju celostne resnice naše preteklosti, ne le v obžalovanju revolucije temveč v njeni obsodbi. Organizatorje posveta smo bili deležni tudi kritike, ker nismo povabili na okroglo mizo vodstev vseh parlamentarnih strank. Odvrnil sem, da smo doslej morali tisti, ki nismo bili na revolucionarni strani molčati in zato hočemo zdaj, ko je to mogoče, najprej sami izkoristiti možnost in spregovoriti, ne da bi nam drugi vsiljevali, kaj smemo reči, in kaj ne. Žal ostaja po desetih letih stanje enako. Ne opozorila tujcev, ne domače stiske in zablode odgovornim ne razvežejo jezika, pač pa v stilu predsednika borcev Janeza Stanovnika skuajo medvojne in povojne morije spraviti pod preprogo narodne osvoboditve.

Ni čudno, da prizadeti ne vedno ne upajo spregovoriti. In ne le tisti z od zemlje zasutimi usti (Balantič), pač pa tudi žive priče. Strah in brezup le utrjujeta brezpravno stanje v naši družbi, zaradi česar se mnogim zdi, da se pri nas ne da ničesar spremeniti. Ljudje se bojijo govoriti o zamolčanih povojnih grobovih in tudi o sedanjih gospodarsko-političnih poneverbah.

Po desetih letih se je Slovencem sicer odprla Evropa in pregnala nekaj strahov. Kljub opozorilom tujcev — ki žal tudi sami niso sposobni pometati pred svojim pragom — pa se pri nas ne nismo opredelili do svoje preteklosti. Svoje prispevajo tudi mediji s svojimi manipulacijami, kakrma je film o slovenski narodni zgodovini. O njegovi problematični pristranskosti se komaj kje pite, medtem ko je bil italijanski film o nasilju partizanov deležen velike reklame ne preden smo ga lahko videli po medijih. Na protest slovenskega filozofa zaradi zlorabe imena „filozof“ za revolucionarja Kardelja, je vodstvo TV Slovenija protestniku odgovorilo, da ne sme njihovega odgovora posredovati naprej, ker je to poslovna skrivnost. Očitno je takih „poslovnih skrivnosti“ v Sloveniji ne kar nekaj. Zato ostajamo skrivnostni, naše stanje pa je mitično. S tem pa se premalo ukvarja naše sodstvo in druge ustrezne službe. Zato mrgoli tabujev in prepovedi in „ta pravih resnic“, ki veljajo le za ene. Očitno bo tudi sedanja oblast težko presekala ta gordijski voz. Še posebej, če ne bo znala našim nacionalnim novinarjem ustvariti pogojev in okvirov zrelega medijskega obnaanja, kar bo samo po sebi pospešilo padanje mitov. Upajmo, da bo le polagoma nastopil čas, ko otroci ne bodo več obvezno zaznamovani s travmami svojih očetov in dedov in se bomo osvobodili tabujev preteklosti in sedanjosti, kar je lahko zagotovilo za uspešno prihodnost.

V nedeljo, 13. marca je minilo sto dni, odkar je bila 3. decembra lani imenovana nova vlada premiera Janeza Janca. V tem času je sprejela program dela za leto 2005, normativni del delovnega programa pa proti koncu februarja poslala tudi v obravnavo državnemu zboru.

Ministrstva so tudi posebej predstavila svoje načrte za delo. Vlada je začela tudi obiske na terenu. Najprej je obiskala Bovec, zatem pa Prekmurje. V javnosti uživa visoko podporo, ki se je v minulih treh mesecih gibala od 59 do 61 odstotkov.

Sicer pa sta v programu dela za leto 2005 po mnenju predsednika vlade Janca najzahtevnejša cilja izpolnjevanje konvergenčnih kriterijev in doseganje pogojev za vstop Slovenije v Evropsko monetarno unijo ter zagotovitev učinkovitega črpanja sredstev iz evropskih skladov.

Med poglavitnimi ukrepi vlade v letomnjem letu so posebej izpostavljeni ukrepi za zmanjšanje negativnega demografskega trenda. Vlada si je za nalogo zadala omogočanje usklajevanja družinskega in poklicnega življenja, vzpodbujanje starševstva in povečanje številla rojstev. Slabšanje demografske strukture, zmanjševanje številla prebivalcev ter njihovo staranje, posledično zmanjševanje aktivnega prebivalstva in rast številla upokojencev so namreč po prepričanju vlade dolgoročno najresnejši strukturni problem Slovenije. Med ukrepi bo nest ali sedem zakonskih in podzakonskih aktov, s katerimi bodo skušali izboljšati socialno okolje za družine, predvideni pa so tudi ukrepi na področju davčne politike.

Strateški svet za gospodarski razvoj je ne pred novim letom svetoval vladi, naj zamrzne davčno reformo. Janca je povedal, da te ni bilo možno zamrzniti, čeprav bi bilo to dobro. Nova vlada je tako poskusila le omiliti negativne posledice tistih rešitev, ki niso dobre. Davčna zakonodaja, ki se je začela uporabljati z novim letom, je bila sicer sprejeta ne v času prejme vladne koalicije. Zdaj posebna sku-

pina pri ministrstvu za finance dela v smeri poenostavitve davčnih postopkov.

Slovenija je naklonjena pritvi Evropske unije. V primeru Hrvaške vlada ocenjuje, da je v strateškem interesu Slovenije, da južna sosedica čim prej začne pogajanja za članstvo v EU in da začne uvajati evropske standarde. Drastično odlaganje pogajanj ni v interesu Slovenije, saj bi to poslabšalo okolje, v katerem morata državi urediti bilateralne odnose. Vendar pa mora hrvaška oblast zagotoviti polno sodelovanje s haarkim Mednarodnim sodiščem za vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije.

Slovenija se na izjavo predsednika avstrijskega parlamenta Andreasa Kholaa, da Slovenija ni naslednica Avstrijske državne pogodbe (ADP), ni odzvala z diplomatsko noto, kar je bilo po nekaterih ocenah napačno. Slovenija ima danes v rokah močnejše adute za zaščito svojih manjšin kot prej, ko ni bila članica EU. Zato ne pomaga, če se pripravamo o političnih vprašanjih, ki ne vplivajo na položaj manjšine, meni Janca. Tisti del ADP, ki govori o zaščiti manjšin, tudi slovenske, pa velja; gre za mednarodno pogodbo, ki Avstrijo zavezuje. V zvezi z neuresničevanjem zakona o zaščiti sloven-

ske manjšine v Italiji pa poudarja, da je velik del tega zakona dejansko mrtva črka na papirju, vendar mora sosednja država spoštovati zakon, ki ga je sprejela. Slovenija bo to vedno zahtevala.

Minister za tolstvo Milan Zver je sicer že začel s prvimi spremembami na področju tolstva. Tako novela zakona o osnovni toli, ki jo je vlada že poslala v zakonodajni postopek, odpravlja nacionalno preverjanje znanja ob koncu prvega triletna devetletne osnovne tole. Pač pa bi v skladu z novelo ohranili preverjanje znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja. O ukinitvi preverjanja ob koncu prve triade pa so mnenja deljena; po mnenju nekaterih je namreč to preverjanje ustrezen pokazatelj, kako uspešni so pri svojem delu učitelji in koliko so učenci zadostili predpisanim standardom znanja.

Normativni del programa vlade za tekoče leto sicer zasleduje 203 vsebinske cilje. Obsega 241 aktov, in sicer 162 zakonskih predlogov, 61 ratifikacij, 10 resolucij, pet nacionalnih programov in ustavni zakon. Normativni program obsega tudi 210 podzakonskih predpisov, ki jih bo v tem letu sprejela vlada, in sicer 169 uredb, nest odlokov, 11 programov, dve strategiji, 18 sklepov in tri načrte.

Puknič na obisku v Nemčiji

Državni sekretar in vodja Urada vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu Franc Puknič se je mudil na dvodnevnem obisku v Nemčiji. V Muenchnu se je srečal s predsedniki slovenskih društev in katoliških misij iz Bavarske, v Stuttgartu pa s predsedniki slovenskih društev in katoliških misij iz zvezne dežele Baden-Württemberg.

Puknič se je udeležil tudi svečane prireditve ob 35. obletnici Slovenskega kulturno-umetniškega društva Triglav iz Stuttgarta in jim ob tej priložnosti podelil priznanje in zahvalo urada.

Da ne pozabimo!

Pred 64 leti, na cvetno nedeljo leta 1941, so tujci napadli Slovenijo, si razdelili našo zemljo in povzročili začetek slovenske narodne tragedije. V tem Velikem tednu se spomnimo vseh žrtev vojne in revolucije; molimo za njihove duše in za lepo prihodnost slovenskega naroda.

GLEJ...

TEŽAVE SLOVENCEV
NA KOROŠKEM 2

SPOMINI NA DOGODKE
OB NEMŠKI MOBILIZACIJI 3

IMAMO DOPISNIKA
V IZRAELU 3

NOV POGLED NA
POLPRETEKLO ZGODOVINO 4

Novi udarec koronkim Slovincem

Vladimir Smrtnik ne bo več vodja urada za slovensko narodno skupnost pri deželni vladi na avstrijskem Koronkem. To je potrdil deželni glavar Joerg Haider in sporočil, da bo posle na uradu odslej začasno vodil Thomas Kassl. Smrtnik je na tiskovni konferenci poudaril, da naj bi ga s tega mesta odstavili zaradi njegovega predsedovanja Enotni listi (EL), edini slovenski stranki na avstrijskem Koronkem, in da je kot vodja urada vedno skrbel za stopati interese slovenske manjšine.

„Očitno pa so v deželni upravi zaželeni samo takšni pripadniki slovenske narodne skupnosti, ki so se pripravljali podati v odvisnost,“ je menil Smrtnik.

Obenem je izrazil upanje, da bo vseeno ne mogoče preprečiti „ukinitve

urada kot samostojnega pododdelka deželne vlade“.

Domneve o Smrtnikovi odstavitvi z mesta vodje urada za slovensko narodno skupnost pri deželni vladi obstajajo že dlje časa, odkar je septembra 2003 prevzel predsedovanje EL. Kot je dejal Smrtnik, ga je med drugim po zasedanju slovensko-koronkega kontaktnega komiteja februarja 2004, ostro napadel neimenovani visoki predstavnik svobodnjaške stranke (FPÖ) in dejal, da „je treba take osebe, kot je on, odstraniti“. Poleg tega je že poleti 2004 za tri mesece moral delati v oddelku za vodno varstvo, ob tem pa voditi tudi ne urad za slovensko narodno skupnost.

Po Smrtnikovih besedah naj bi pri koronki deželni vladi skrbeli preobliko-

vati urad za slovensko narodno skupnost v oddelk, ki je neposredno podrejen deželnemu glavarju. S tem pa naj bi izgubil tudi ne svojo delno neodvisnost.

Kot je sporočil koronki deželni glavar Haider, bodo Smrtnika premestili v oddelk za varstvo narave in vodno pravo. Novi začasni vodja Kassl pa naj bi zaradi mature na Slovenski gimnaziji v Celovcu imel „idealno biografijo za to nalogo“. Poleg tega pa tudi „ni hujskač in politizer“, meni Haider. Vodja urada naj bi poleg znanja na področju manjšinskega prava imel tudi „dolgoletne izkušnje z ravnanjem z interesi narodne skupnosti“, menijo ter da „je dokaz o obisku tečaja slovenščine v polji verjetno premalo za ustrezno kvalifikacijo“.

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

STONE MIZERIT

Stari-novi oblaki se nabirajo na obzorju in grozi, da volilno leto ne bo tako mirno, kot si je želela vlada. Čakajo nas novi zanimivi prizori te neskončne argentinske tragikomedije.

Sever pritiska, a ne preveč. Gospodarski minister se je vrnil s potovanja v Združene države. Tam se je pri severnoameriški vladi in na sedežu Mednarodnega denarnega sklada (FMI) pogovarjal o gospodarskem položaju Argentine po defaultu. Kot je bilo pričakovati, je moral sliniti kar nekaj nasvetov, ki temeljijo na načrtih mednarodnih finančnih sredstev za prihodnost Argentine („Reši nas, o Gospod“).

Tako severnoameriška vlada kot FMI zahtevajo, da država na nek način reši vprašanje tistih upnikov (manj kot 25% celote), ki niso sprejeli ponudbe novih bonov. Glede tega, kakšna naj bo ta rešitev, pa ne eni ne drugi ničesar ne povedo. Verjetno si sami niso na jasnem. Obenem FMI postavlja nove zahteve, kako da naj se usmeri argentinsko gospodarstvo. Na severu so tudi zagorele alarmne luči, ko je argentinska inflacija v zadnjih mesecih preseгла pričakovane mevilke.

Stari strahovi. Argentina je imela z inflacijo vedno slabe izkušnje. To je bil tudi največji strah, ko je predsednik Duhalde s kirurškim posegom spremenil valutno vrednost in postavil peso 3=1 proti dolarju. Takrat so bile napovedi iz mednarodnih finančnih sredstev zelo črnogledne. Presenečenje je skoraj negativno odjeknilo v FMI, ko so videli da je napovedana inflacijska nevihta obšla Argentino in je po ribkih sunkih zavlada stabilnost. Zato je sedanji inflacijski pritisk toliko bolj presenetil vlado, ker nima realne podlage: država je na poti da uredi zunanjo fronto; dolar ne pritiska, saj ga mora vlada skoraj umetno držati pokonci; zunanjetrgovski posli se razvijajo srečno. Celo cene poljskih pridelkov, ki so bistvene za argentinsko gospodarstvo, so v zadnjem mesecu pridobile na veljavi. Soja je poskočila kar za 30 odstotkov. Vlada torej meni, da je inflacija posledica podjetniškega poželenja po večjem dobičku.

Polemična goriva. Februrja je cena krompirja poskočila za 10%, nekatere druge prehrane za 5%; a vlada ni reagirala. Dovolj pa je bilo, da je petrolejska družba Shell dvignila cene med 2 in 4%, da se je nanjo vsula vsa vladna jeza. Predsednik je pozval na bojkot (upravičeno), provladni piketeri, gotovo ne brez vladnega blagoslova, pa so pričeli izvajati blokade bencinskih črpalk te družbe (pravi nesmisel in za predsednika nevedno

osmenenje). Ko sta se po teh akcijah povrnili pridružili ne Esso in Sol, je bilo razvidno, da smo v bojnem stanju. Podjetje Sol (urugvajska državna petrolejka) je potem ukinito povrnice, a ostali dve tuji družbi sta jih obdržali. Vlada je nato kritizirala nastop piketerov, po drugi strani pa zagrozila s kaznijo tistim, ki bi cene gorivom povrnili.

Zakaj tak strah? Razlogi so jasni. Po eni strani se nahajamo v volilnem letu. Predsednik stavlja na volilno kocko svoj prestiž in tudi veljavnost lastnega političnega načrta. S peronistično stranko ali mimo nje skuša utrditi močno parlamentarno večino, ki naj bi mu zagotovila nemoteno vladanje v drugi polovici mandata. Za to pa je potrebno, da ima narod vtis, kako lepo je vse in kako dobro se nam godi. To pa bo težko spričo kakih inflacijskih sunkov. Poleg tega je inflacija direktno povezana z državnimi financami. Da bi nove bone zunanjega dolga storila bolj privlačne, jih je navezala na inflacijo. Če ta doseže v letomnjem letu 10%, se bodo zunanje obveznosti avtomatično zvišale za 1.500 milijonov dolarjev. Vsak dodatni procent pomeni višje odplačevanje. Vlada je predvidela letno inflacijo v višini 8 odstotkov. Privatne ustanove že napovedujejo 12% za 2005.

Volilni goljaž. Poizkus, kako prikazati, da živimo v lepem svetu, se kar naprej krha. Vsi vemo, da je volilna teža Velikega Buenos Airesa odločilna. Prestolnica in predmestje predstavljata dejansko tretjino volilnega telesa. Prav te dni pa je vladni statistični inštitut objavil, da se brezposelnost najbolj trdo drži prav v Velikem Buenos Airesu. Mnogo bolj si je opomogla notranjost, zlasti nekateri predeli, kot pa okolica glavnega mesta. V Velikem Buenos Airesu se odstotek brezposelnih ne vedno suče okoli 15%, medtem ko je v notranjosti padel na 12%. Poleg tega so ne drugi dogodki, ki mečejo slabo luč na vlado. Ni ne pozabljen tragični požar v koncertni dvorani Cromagnon; ne vedno grobo odmeva polemika okoli tihotapljenja mamil po letalski družbi Southern Winds; prepir med vlado in Medameriško družbo za tisk okoli svobode tiska tudi ni najboljša priporočila, nejevolja Cerkve ob ministru za Zdravstvo in projektom okoli splava je hud madež za vlado. V takem ozračju pa strankarski mišmaš okoli kandidatnih list in notranji spori ne kažejo najlepše slike, ki si jo volivci želijo. Marsikdo si misli, da se je v dveh letih v bistvu kaj malo spremenilo.

Gospodarska obzorja

Ocena dopolnjenega konvergenčnega programa Slovenije, ki so jo na podlagi februarskega predloga Evropske komisije na zasedanju v Bruslju potrdili finančni ministri Evropske unije, je „v globalu pozitivna“, kljub ugotovitvi, da so zastavljeni cilji izpolnjeni le delno. To je v odziv na potrditev menil slovenski finančni minister Andrej Bajuk, ki se je nadalje strinjal z več ugotovitvami iz ocene, med drugim z osrednjo, da je slovenski program „nekoliko neambiciozen“ pri postavljanju proračunskih ciljev, na račun katere si je država prislužila poziv k pospešitvi zmanjševanja primanjkljaja.

Te težave so nenačrtovani izdatki, ki čakajo državo v letomnjem letu, je pojasnil minister. Nekaj teh izdatkov je legitimnih, npr. posledice odločb ustavnega sodišča, v veliki meri pa gre za izdatke, ki so bili nepravilno načrtovani. Med temi je omenil izdatke ministrstva za polstvo, težave zaradi neizpolnjenega programa Slovenskih železnice in posledice prehitrega pristopa na področju poročev, izdanih predvsem v letu 2004.

Nove članice EU, kot je Slovenija, so konvergenčne programe sicer Bruslju prvič oddale takoj po vstopu maja lani in poleti prejele tudi prvo oceno. Tokratna ocena je zanje torej druga po vrsti.

Slovenija je zaradi volitev in menjave vlade program v Bruslju poslala ne 10. januarja, čeprav bi to morala storiti že do začetka decembra. Tretjo dopolnitev programa bo Ljubljana oddala Bruslju konec letomnjega leta.

Elektronski matični register

Javna uprava je servis, ki omogoča državljanom nemoteno pravno delovanje, je bilo poudarjeno na konferenci o elektronskem vodenju osebnega statusa v Portoržu.

Uvodna predavanja so namenili osebnemu imenu, ki je temeljna pravica posameznika. 3. maja bo v elektronski obliki zaživel tudi matični register podatkov, ki bo temeljna evidenca slovenskega prebivalstva.

Osrednji matični register prebivalstva, ki bo zaživel 3. maja 2005, bo nadomestil tri zdaj veljavne registre. Matični register bo povsem elektronski in bo omogočil enostaven dostop prebivalcem. Podatke, do katerih bo mogoče priti prek spleta, bodo varovali nevični varnostni mehanizmi. Prenavljajo tudi centralni register prebivalstva, ki je že dosegljiv v elektronski obliki, a ne dovolj varen.

Matični register podatkov, ki je med prednostnimi nalogami slovenske vlade, bo nared 3. maja 2005. V njem bodo beležili rojstvo, zakonsko zvezo in smrt slovenskih državljanov, ne glede na to, ali se bodo ti dogodki zgodili v matični do-

movini ali v tujini. Danes vodijo tri različne knjige. Knjigo rojstev, porok in umrljih. Te omogočajo napake matičarjev in neusklajenost med podatki iz treh knjig. To poslej ne bo možno, saj bodo vnosi enkratni, podatke pa bodo preverjali varnostni mehanizmi. Poleg prednosti pri vnosu bo lažja tudi dostopnost podatkov, saj ne bo treba na primer živčemu v Slovenji Gradcu, ki je rojen v Ljubljani, po podatke o rojstvu v Ljubljano, temveč jih bo lahko pridobil, ko se bo povezal na internet.

Udeleženci so prisluhnili referatu vodje oddelka za matične zadeve pri Ministrstvu za notranje zadeve Duranke Pimar Grnjak. Ta je med drugim poudarila, da Slovenija potrebuje nov zakon o osebnem imenu. Veljavni zakon iz leta 1974 je bil namreč že tolikokrat dopolnjen, da bi bilo potrebno veljavne določbe zakona z vsemi dopolnitvami združiti v novem zakonu. Zakon o osebnem imenu določa, da vsak posameznik lahko spremeni osebno ime. Najpogostejše so spremembe osebnega imena ob sklenitvi zakona, razvezi, posvojitvi ter priznanju očetovstva.

Zvonovi so oznanjali žalost

V vsej Španiji so preteklega 11. marca s petminutnim molkom spomnili žrtev brutalnega terorističnega napada na ta dan lani, v katerem je umrlo 191 ljudi, več kot dva tisoč pa je bilo ranjenih v seriji eksplozij na železniških postajah v Madridu. Osrednja spominska slovesnost je bila v madridskem parku Retino. Zbralo se je na tisoče ljudi, med njimi vrsta domačih in tujih politikov. Generalni sekretar OZN Kofi Annan je v svojem govoru predvsem poudaril, da je treba boj proti terorizmu nadaljevati in se mu upreti. Čeprav so svoji žrtev želeli, da madridski zvonovi ne bi zvonili v spo-

min na žrtve najhujšega terorističnega pokola v Evropi, so zjutraj zvonili v vseh madridskih cerkvah. Posamezniki pa so na mestih tragedije polagali cvetje in prižigali svečke (na fotografiji je postaja Atocha). Zvrstile so se tudi razne slovesnosti, med katerimi je bil nastop deklinkega pevskega zbora Gimnazije Celje - Center. Na koncertu v cerkvi Nuestra Señora de las Maravillas je skupaj z zborom ne Nuestra Señora de las Maravillas izvedel Stabat Mater G.B. Pergolesija, v drugem delu pa so pevke predstavile dela slovenskih komponistov in slovensko ljudsko pesem.

Peterle, predstavnik za Srednjo Azijo

Predsedujoči Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE), slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel, je za svojega osebnega predstavnika za Srednjo Azijo imenoval poslanca v Evropskem parlamentu, nekdanjega slovenskega premiera in zunanjega ministra Alojza Peterle, so sporočili s slovenskega zunanjega ministrstva in s sedeža OVSE na Dunaju.

Peterle, takrat ne kot kandidat za omenjeni položaj, je Rupel že spremljal ob obisku v Kazahstanu in Uzbekistanu, kjer se je predstavil vodilnim predstavnikom teh dveh srednjeazijskih držav.

Kot so sporočili z MZZ, želi z imenovanjem slovensko predsedstvo OVSE dati nov zagon programskim aktivnostim organizacije v omenjeni regiji ter izpostaviti pomen, ki ga OVSE pripisuje sodelovanju s petimi srednjeazijskimi državami, saj je edina evroatlantska organizacija, v kateri sodeluje vseh pet.

Po Ruplovem mnenju je potrebno poglobiti prizadevanja za pomoč vladam v Srednji Aziji. Prepričan je, da jim OVSE lahko nudi podporo pri nadaljnji demokratizaciji, zlasti pri pripravi in izvedbi volitev. Krepitev dialoga z eno izmed ključnih regij področja, ki ga pokriva OVSE, je za slovensko predsedstvo posebnega pomena, so ne sporočili z MZZ in OVSE.

Predsedujočemu OVSE Ruplu bo Peterle pomagal pri vzdrževanju stikov na najvišji politični ravni v državah regije ter pri iskanju možnosti za krepitev sodelovanja v okviru aktivnosti, ki jih izvaja OVSE.

Pismo iz Izraela

Dragi rojaki!
Tu smo že nastanjeni v Tel Avivu. Naj bo ta prvi stik kot skumja, da smo po spletu zvezani. Tukaj se bliža pomlad, imamo nekaj padavin in te so zadnje do naslednje zime.

Bili smo že v Jeruzalemu, kot lahko vidite na sliki. Imeli smo že obiske notranjega ministra in tefa federalne policije; vse kaže, da bo leto kar natrpano z obiski.

Naj malo opišem naš novi kraj. Površina Izraela je zelo majhna in meri malo več kot Slovenija (20.273 km²) samo 20.770 km² in stokrat manj kot Argentina.

Po zadnjem štetu (juli-ja 2001) ima 5.938.093 prebivalcev. Verstva so razdeljena takole: judov 80,1%; muslimanov 14,6% (Sunni), katoličanov 2,1%; drugih verstev pa 3,2%. Jeziki pa so: hebrejski, arabski (manjšina) in ruski ter angleški med tujimi obiskovalci, turisti in diplomati.

Zelo se miri tudi tpan-čina zaradi uvažanja televizijskih "telenovelas" iz Južne Amerike, predvsem iz Argentine.

Vlada je parlamentarna demokracija in denar je novi Shekel (NIS) in velja v primeri z dolarjem 1USD = 4,45 NIS.

Jafa (staro mesto), je majhen griček na južnem delu Tel Aviva (novo mesto) kjer se je pravzaprav zgodovina vlemesta pričela in ob-

držala prvotno ime od leta 1948, ko se je osvobodil Izrael.

Leta 1950 je Izrael proglasil Jeruzalem kot glavno mesto toda za svet drži še danes Tel Aviv kot glavno mesto. Od takrat naprej se je pa mesto mirilo proti severu in so se v tem novem mestu naselili večinoma judovski izseljenci iz Evrope in Amerike.

Na vrhu grička v Jafi je zgrajena cerkev Sv. Petra (iz 19. stoletja), kamor hodimo k maši ob nedeljah ali sobotah (maše so v angleščini, tpanščini in poljščini), opravljajo jih pa trije pastri frančiškani iz Irske, Mehike in Poljske. Nekaj metrov stran, skoraj pred pragom vhoda te cerkve, so pa pred nekaj leti odkrili izkopanine za časa Rimljanov

set let kasneje se je pa ta razlika obrnila, v manjšini pa so bili Judje, zato je vlada pospešila prihod Judov iz drugih krajev sveta, kot iz Argentine, Kanade, Poljske in po razpadu sovjetske zveze tudi iz Rusije in Etiopije, tako da je število danes naraslo okoli 6 M prebivalcev, od teh je 1,5 M Rusov, 2 M izraelsko/afriških Arabcev in Palestincev ter 85 tisoč Argentinec.

Mesto je zelo moderno in hitro napreduje. Veliko se zida in promet je zamisljen čisto po angleško, toda se vozi normalno po desni kot v Argentini.

Hrana je raznolika in dobra a precej draga in se skoraj vse dobi, tudi „yerba mate“ in „dulce de leche“

Toliko do danes; pa še drugič kaj več

Prisrčen pozdrav.

Jože Novak in družina

Anton Prepiček — devetdesetletnik

Ob koncu preteklega leta je Anton Prepiček v Miramaru praznoval lepo obletnico življenja. Rojen je bil 19. novembra 1914 na Kozjem, kot deveti otrok družine z 11 otroki. V ljudsko šolo je hodil v domačem kraju, kjer se je tudi izučil zidarske obrti. V času druge svetovne vojne je bil mobiliziran v nemško vojsko. Leta 1943 je bil na ruski fronti in je bil ranjen na Krimu. Zdravil se je v vojni bolnici na Čerkem. Po končani vojni je bil v taborišču Eboli v Italiji. Vabilom, da bi se vrnil v takratno Jugoslavijo, se ni odzval, ker ni verjel Titovi vladi.

Leta 1948 se je izselil v Argentino. Najprej je bil malo časa v Buenos Airesu, a se je kmalu preselil v Miramar, kjer je bil zaposlen v svoji stroki do upokojitve. Leta 1963 se je poročil z Marto Žurga. V srečnem zakonu sta se mu rodili dve hčerki, ki sta mu podarili dve vnukinji in dva vnuka.

Dokler so mu dovoljevale življenjske moči je rad sodeloval z našo slovensko skupnostjo in sicer s takimi zagonom, da so ga miramarčani izvolili za „župana miramarskih Slovencev“. Namenili so mu pesem, katero mi je ob mojem obisku zapel še s kar močnim glasom:

Pa če bi jaz bil vaš župan, tako bi se godilo, da cela občina bi iz korita pila vino.

Pa če bi jaz bil učenjak, ljudem bi to dokazal, da le tisti je čvrst možak, ki je svoje grlo z vinom mazal.

Pa če bi jaz bil cesar, kralj, bi taka bila postava, da če bi kdo kdaj za vince dal, naj vrne mu

država.

Pa če bi jaz bil katehet, učil bi vašega sina, da le tisti bo v raj sprejet, ki se ne brani vina.

Tako sem pa le „en ubog hudič“, ki ima grehov polno dupo,

pomagat vam ne morem nič, ker sam imam grlo suho!

...

Najljubša igra g. Toneta je tarok in še sedaj organizira „tarok partije“, katerih se njegovi znanci radi udeležujemo, pa čeprav nas večkrat prekosi. G. Tonetu želimo, da bi še lep leta užival srečo v svoji prijazni družini in nas, njegove znance in prijatelje, lahko vabil na igranje taroka.

Bog vas živi, dragi g. Tone!

D-ova

PRAVIJO, DA SLOVENIJA ŠE RASTE

Makroekonomske napovedi Slovenije ostajajo enake z eno samo izjemo - oцена rasti bruto domačega proizvoda je popravljena navzgor, in sicer za leto 2004 in za 2005 s 3,8 na 4,2 odstotke, za leto 2006 pa s 3,9 na 4,2 %.

Da se osveži spomin (1)

NAMESTO UVODA

Sporočeno uredništvo!

V juniju ste v Carapachayu omenili, naj bi kaj napisal o „nemških mobilizirancih“ v drugi svetovni vojni. Povod za to mi je sedaj dal članek, ki je bil objavljen v Svobodni Sloveniji... Prilagam rokopis. Predmet je zelo malo poznan doma in v tujini. O tem se ne govori in ne pije ne na eni strani ne na drugi.

Lep pozdrav.

Ivan Žnidar

IVAN ŽNIDAR

Pred nekaj časa je bil v Svobodni Sloveniji objavljen kratek članek v tpanščini, pod naslovom „Eslovenia mi tierra — La ocupación alemana“ (Slovenija moja zemlja — nemška okupacija). Opisuje na kratko tragedijo nemške zasedbe Gorenjske aprila 1941, prevzem oblasti s strani Nemčije, izgon slovenskih izobražencev, duhovnikov in vplivnih ljudi. Razpuščena so bila vsa društva, v polah je obstajala samo nemščina, bili smo priče zažiganja slovenskih knjig. Izseljenih je bilo v kratkem času nad 50.000 Slovencev; cerkve brez duhovnikov, sicer odprte toda brez sv. maše brez večne luči. Na koncu članka pa je bilo omenjeno: „Los jóvenes debían hacer el servicio militar en el frente ruso“ (mladi so morali služiti vojaški rok na ruski

fronti). V resnici pa ni bilo to samo, da so morali mladi fantje služiti vojaški rok na ruski fronti.

Mladi fantje so bili nasilno mobilizirani v nemško vojsko. Navajajo, da je bilo vpoklicanih čez 70.000; padlih in pogreanih računajo 25.000; invalidov in težko ranjenih 15.000; ostalih v tujini ob koncu vojne, izgnanih ali ki so sami odšli 10.000; danes živečih doma še 14.000, od teh 3500 invalidov. To so okvirni podatki; točno ni mogoče dognati števila, ker so bili arhivi namenoma uničeni. Komunistična oblast SFRJ ni hotela vedeti o tej Golgoti. Tako se število menja; nekateri dokazujejo, da je bilo vpoklicanih čez 80.000 mladih.

Po priključitvi zasedenega ozemlja Štajerske, Gorenjske in Koronkega dela Slovenije Veliki Nemčiji meseca septembra 1941, je bilo uvedeno vojno pravo z ured-

bo, ki je imela status zakona. Ministrski svet za obrambo rajha (Ministerat für die Reichsverteidigung) je izdal uvedbo, s kateri je bilo po uradnem listu dne 24. oktobra 1941 urejeno podeljevanje nemškega državljanstva prebivalcem na zasedenem ozemlju do preklica. Torej je bila uredba sprejeta od najvišje instance v Berlinu.

Na podlagi tega zakona je bila uvedena mobilizacija. Na Štajerskem in Koronkem so bili vpoklicani letniki od 1914 do 1926. Popisani pa so bili udi že letniki 1913 in 1912. Na Gorenjskem so bili vpoklicani letniki 1916 do 1926.

Prvi so bili vpoklicani v delovno službo RAD (Reich Arbeit Dienst). To je bila neke vrste vojaška organizacija s sledečimi značilnostmi: informiranost, vojaška disciplina; vojaški podobna organizacija; torej je imela status kot vojska.

Osnovni namen RAD je bil utrjevanje reda in predvojaške discipline, straže, zračne obrambe, nujne pomoči ranjenecem, utrjevanje telesa, več 10 km pohoda, umivanje z mrzlo vodo, neprespane noči, itd. Urili pa so tudi druge veščine, kot pranje perila, krpanje obleke, pivanje gumbov, priprava hrane v posebnih okolnostih, predvsem pa učenje nemškega jezika.

Postojanke in enote delovne službe so bile po vseh krajih Nemčije, Avstrije in v zasedeni Čerki državi. Največkrat so bile

čete Slovencev skupaj, dostikrat pa so bili tudi pomerani z vpoklicniki drugih narodnosti. Po treh mesecih te službe, že na pol vojaški, so bili poslani v že vnaprej določene enote tako imenovane „Štam kompanije“. Slovenci, pomerani z drugimi in razdeljeni po vsej Veliki Nemčiji, so začeli vežbati kot pravi vojaški-rekruti.

Ostale letnike niso več klicali v delovno službo. Verjetno zaradi potrebe in časa so jih poslali naravnost v določene Štam kompanije na začetek vežbanja. Po prihodu k svoji enoti so jih naprej preoblekli in jim razdelili tudi opremo. Ta je vsebovala med drugim puško, maskirano pokrivalo, čelado, borbeni oprtnjak (sturm gepäck), motorško krilo, plinsko masko, protioplinsko pokrivalo (gasplan), pas, nabojnike, bajonet, borbeno lopatico, obvezovalni material, ročne in dimske granate, vrečko z rezervno hrano (eisenporcion), jedilni pribor, odejo in seveda spoznavno značko (erkennungs marke), svetinjo z osnovnimi dvojnimi podatki posameznika. Te tablice ni bilo dovoljeno odložiti niti pri umivanju ali počitku. Ob smrti so tablico prelomili po pripravljeni zarezi. Polovico tablice s podatki so zagrebli v grob, drugo polovico pa so poslali matu, ta pa centralni vojni evidenci v Berlin. Na osnovi podatkov iz te tablice je moč dobiti še danes točne podatke posameznega vojaka.

(Dalje prihodnjič)

Pismo bralcev

Za novo vsebino državnemu prazniku 27. aprila

Sporočeni g. urednik!

V Republiki Sloveniji praznujejo 27. aprila državni **praznik upora proti okupatorju**. Pod komunističnim režimom se je praznik imenoval **Dan Osvobodilne fronte**. To se pravi, da so po osamosvojitvi kdo-ve-zakaj obstali pri istem zmotnem datumu, ki je povrh vsega **ne popolnoma izmirljen**. Zakaj tisti dan niti ni bila ustanovljena OF niti se ni začela nobena oborožena vstaja proti okupatorju.

Ne gre za to, da bi ta praznik kratkoma odpravili. Poskusil bom pa predlagati nekoliko drugačno vsebino, ki naj bi zadovoljila vse prizadete. Ob tem mi prihaja na misel način, kako je ravnala katoliška Cerkev s prazniki ali običaji, ki jih je namda v določeni deželi: ni jih zatrla, ampak spremenila. Tako je nastal Božič iz vsakoletnega začetka pomladi, dneva „preropenja“ sonca (Dies Natalis Solis).

Od kod izmirljeno praznovanje 27. aprila kot dan ustanovitve OF? Če bi bilo res tako, bi bil o tem gotovo pisal *Slovenski poročevalec* v svoji prvi številki meseca maja. Toda o OF ni govora ne v 1. ne v 2. številki (8. junija) in ne v 3. (15. junija), v kateri, npr., obrekuje: „Kapitalistična gospoda, ki se je zatekla pod angleško imperialistično okrilje, obljublja ohranitev kapitalizma...“

V številki, ki je izšla 22. junija 1941 (Kos, Bučar, oz. 23. junija Griesser-Pečar), na dan nemškega napada na Sovjetsko zvezo, je *Slovenski poročevalec* sicer pozval vse Slovence, naj „preprečijo vsak poskus imperialističnih okupatorjev za izkoriščanje naše dežele“, seveda z naslonitvijo na SZ, toda tudi takrat ne omenil OF.

Slovenski poročevalec je šele 22. junija prvič omenil **Protiimperialistično fronto (PIF)**, čeprav trdijo zanjo, da je bila ustanovljena 27. aprila (ali morda bolj verjetno 26). Denimo, da bi bilo res tako. Toda **PIF je bila usmerjena proti „imperialistom“, ki so bili zanje Anglija in ZDA. Nikakor pa ne proti okupatorju in proti SZ, čeprav je ta tedaj ne sodelovala z nacistično Nemčijo!** Seveda je po napadu na SZ, 22. junija 1941, tudi Nemčija postala imperialistična (Bučar, 49-52). **Torej nikakor ni primerno niti za RS niti za zveste pristaše NOB-a, če bi praznovali 27. april kot dan ustanovitve PIF - posebno v sedanjih razmerah RS kot članice EZ (EU)!**

Kardelj je kasneje zapisal, da v precej vpranjanjih med navzočimi na ustanovnem sestanku PIF ni vladala jasnost. Ker torej ustanovni člani PIF niti sami niso vedeli, kaj bi naj storili oz. kaj pravzaprav hočejo, so sprejeli Kidričev predlog, naj bi KPS razglasila PIF kot neko novo politično organizacijo.

Zgodovinska resnica je, da se je šele po nemškem napadu na SZ sestal Centralni komite KPS in z letakom pozval vse Slovence „v enoten blok vseh zatiranih narodov pod vodstvom SSSR in Delavsko-kmečke Rdeče armade“, ker veličastna borba, „ki jo bijejo vsi sovjetski narodi pod genialnim vodstvom svojega in našega velikega Stalina je tudi sveta nacionalna vojna slovenskega naroda“ (Kos 126-7). Nato sicer omenja osvobodilno fronto, ko dodaja: „Slovenci! Kom. Part. Slov. vas poziva, da strnemo svoje vrste v enotno osvobodilno fronto proti imperialističnim okupatorjem...“ (Kos ib.), toda v tem primeru ne govori o nikakrni organizaciji.

Po nemškem napadu na SZ se je PIF spremenila v Antifastično fronto (AF), kasneje pa v OF. Mikuž trdi (I,54), da je Slovenski poročevalec že 22. junija govoril o „preciznejšem programu OF“, medtem ko Griesser-Pečar piše, da ta časopis prvič govori o OF 28. junija, Kos pa da šele 11. julija. Vsekakor pa Mikuž sam priznava (I,55), da je „narodnoosvobodilna vojna obenem tudi ljudska revolucija (borba proti lastni izdajalski kapitalistični gospodi)“.

Medtem ko PIF do napada na SZ ni vedela, kaj pravzaprav hoče, je pa KPS dobro vedela, kaj je hotela! Kardelj je v partijski šoli na Rogu v začetku leta 1943 dejal: „Vojna med Anglijo in Nemčijo od leta 1939 do 1941 je bila imperialistična, torej krivična. S Hitlerjevim napadom na Sovjetsko zvezo in zvezo z Anglijo in SZ, se je karakter vojne spremenil. Vojna med Anglijo in Nemčijo je postala pravična...“ Res duhovito izmirljanje za kakrnekoli upravičitev! Zato ni čudno, če je Kardelj že naslednje leto dejal, **da se Velika Britanija in ZDA pravično vojskujeta le v toliko, kolikor se bojujeta s silami, usmerjenimi proti ZSSR.**

Upravičeno je torej zapisal znani zgodovinar B. Mlakar: „Po okupaciji Slovenije so zaradi ne veljavnega sporazuma Hitler-Stalin predvsem na Go-

renjskem številni komunisti izgubili orientacijo.“ Res je, da so se prvi upori proti Nemcem najbrž začeli prav na Gorenjskem, kjer so ljudje tim. skrivaje pred nacisti imenovali „hostarji“ ali „gončarji“. Res je bilo med njimi nekaj komunistov. Toda po uradnih poročilih same partije je bilo v Sloveniji ob začetku okupacije leta 1941 samo okrog 1.000 komunistov. Ker pa so hostarji prav pod vodstvom teh komunistov začeli z napadi na Nemce, ti pa so odgovorili z obetanjem in streljanjem talcev, so ljudje začeli zavračati tak nesmiseln oboroženi upor. Kar je kmalu opazil sam Kardelj in obsodil ravnanje gorenjskih članov partije!

Niso pa izgubile orientacije najrazličnejše demokratične narodne plasti. Zato dr. Janez Zdebar v svojem spisu „Odpornišvo, revolucija in kolaboracija na Slovenskem 1941-1945“ (Zaveza št. 54, XIV sept. 2004, str. 83-93) upravičeno govori o „vseslovenskem“ odporu proti okupatorju spomladi 1941“. V tem članku je Zdebar na kratko označil 5 odporniških gibanj iz „tradicionalno katoliško-ljudske strani“ in 4 iz „narodno-liberalne strani“. Verjetno je, da sta vsaj Emmerovo Slovensko narodno gibanje in Nagodetova Stara Pravda nastali že aprila 1941, veliko drugih pa v maju — **torej vsaj mesec ali celo dva pred ustanovitvijo OF!** Dr. Zdebar poroča, da je imelo najpomembnejše gibanje iz katoliških vrst, Slovenska legija, svoj ustanovni sestanek 29. maja 1941. Vendar se spominjam izjave vodje Slovenske legije, R. Smersuja, da je bil prvi sestanek za ustanovitev SL zadnje dni aprila 1941.

Kaj torej predlagam po vsem povedanem? **Ohranimo praznik 27. aprila, toda dajmo mu drugo vsebino!** Ne rečem, da naj bi popolnoma pozabili na OF, čeprav je pred napadom na SZ ni bilo. O PIF rajni ne govorimo, ker bi ta organizacija že zaradi svojih namenov vsem samo škodovala. Vsekakor je **treba zavreči laž, da bi se bila 27. aprila 1941 začela kaka vstaja ali oborožen upor proti okupatorjem**. Upoštevati pa moramo vsaj delno odporniška gibanja iz demokratičnega tabora, ki so v resnici nastala v prvih mesecih po okupaciji in pred nemškim napadom na SZ.

Dan 27. aprila naj bo torej praznik vsenarnodnega odpora proti okupatorju oz. okupatorjem. Samo to in nič več. Saj je v primeri z drugimi zasedenimi narodi že to dejstvo samo na sebi neprimerno veliko.

Vljudno pozdravljam,

dr. Jože Rant

Haedo, 5. marca 2005

Veliki angleško-slovenski slovar

Pri založbi DZS so predstavili prvi del Velikega angleško-slovenskega slovarja Oxford, ki je rezultat desetletnega dela več kot 90 strokovnih sodelavcev. Že prvi zvezek (z gesli od A do K) presega obseg prejnjega velikega slovarja iz leta 1978, saj na preko 1000 straneh ponuja razlage okrog 50.000 besed in besednih zvez.

Uporabo korpusov v obeh jezikih so avtorji poudarili kot največjo novost v primerjavi s prejnjimi slovarji. Korpusi namreč vsebujejo publicistična, prozna, strokovna in nestrokovna besedila, kar slovaropiscem omogoča, da za primere rabe uporabljajo „živi“ jezik, kot je dejansko v rabi.

Ravno sodobnost jezika je glavna prednost pred Velikim angleško-slovenskim slovarjem iz leta 1978, tako imenovanim Gradovim slovarjem. Ta je namreč slonel na jeziku, kot se je govoril pred približno 60 leti, saj korpusi takrat niso bili na voljo in so se avtorji zanaali na obstoječe priročnike, medtem ko nov slovar snov za oba jezika črpa iz korpusov sodobnih besedil.

Poleg korpusov je po besedah Simona Kreka, urednika za slovarje pri DZS, nov slovar poseben ne po tem, da ne izhaja iz enega samega izhodiščnega slovarja, temveč črpa ne iz številnih drugih virov. Hkrati je pasiven, namenjen predvsem lažjemu razumevanju angleških besedil in ne tvorjenju besedil v slovenščini.

Profesor anglistike na Filozofski fakulteti Dusan Gabrovšek, ki je pri slovarju sodeloval kot svetovalec za leksikografijo, poudarja tudi vlogo ekipe strokovnjakov in osredotočenost na uporabnika. Slovar je prijazen do uporabnikov glede dostopa do geselskega članka, prevodne ustreznice pa so navedene logično, jasno ter s posluhom za pomenske odtenke, je dejal.

Za Marka Stabeja je izid novega slovarja „ogromen dogodek“, za katerega upa, da bo spodbudil nastanek novih slovarskih del. Z njim se strinja tudi Krek, ki je omenil nepričakovan stranski produkt dela na novem slovarju: številno skupino mladih izjemno izkušnjanih leksikografov.

Ob slovarju pa je nepričakovano nastal ne en pomemben projekt - omenjeni korpus Fida, prvi korpus slovenskega jezika, ki je bil zasnovan ravno zaradi slovarskega projekta a je ob tem postal samostojen projekt.

Kako velik dosežek je izdaja novega slovarja, priča tudi obsežna oglaševalska akcija, ki je v Sloveniji do sedaj zlepa ni doživela nobena knjižna publikacija: morebitne kupce iz velikih plakatov k nakupu vabi kar pevka Helena Blagane.

Drugi zvezek z gesli od L do Z naj bi izšel jeseni leta 2006.

Nesporazum ali visoka politika?

Italijansko časnikarko

Giuliano Sgrena, ki je bila pred mesecem dni ugrabljena v Iraku, so ugrabitelji v petek izpustili. A njeno veselje je kmalu splahnelo, saj je na vozilo, s katerim se je skupaj z italijanskimi tajnimi agenti peljala na bagdadsko letališče, nekaj kilometrov pred ciljem streljala ameriška patrolja. Časnikarka je bila ranjena, tajni agent Nicola Calipari, ki je bil glavni zaslužen za njeno osvoboditev, pa napada ni preživel. Dogodek je v Italiji sprožil val razburjenja in zanetil govorce, da so Američani namenoma napadli osvobodjeno Italijanko. Ameriška vojska je očitke zavrnila in zatrdila, da je šlo za nesporazum.

zum.

Več deset tisoč ljudi se je v Rimu zbralo pri Caliparijeve pogrebu. Caliparija so pokopali z vsemi državnimi častmi, pogreba pa se je udeležil tudi ves italijanski politični vrh. Italijanski zunanji minister Gianfranco Fini je pred italijanskim parlamentom zahteval, da poiščejo in kaznujejo odgovorne za smrt italijanskega tajnega agenta. „Zdi se mi nujno zahtevati, predvsem zavoljo dolgoletnega prijateljstva med državama, da se osvetlijo vse točke incidenta, ki so za zdaj nejasne,“ je dejal Fini. Koalicijske sile pod vodstvom ZDA so že ukazale preiskavo incidenta, ki bi trajala tri do štiri tedne.

Ranjena novinarka Giuliana Sgrena na rimskem letališču

SKRBIMO ZA ZDRAVJE

Več prahu, manj alergij?

Otroci, ki v zgodnjem otroštvu skoraj niso izpostavljeni prahu in domačim živalim zaradi tega nič manj pogosto ne obolijo za astmo in drugimi dihalnimi boleznimi, kažejo nove raziskave.

Te ugotovitve so v nasprotju z dolgo veljavno teorijo, po kateri naj bi morali otroke obvarovati pred alergeni (snovmi, ki vzbujajo alergije in astmo), da kasneje ne bi imeli težav z dihanjem.

Avtor študije dr. Paul Cullinan iz londonskega inštituta za srce in pljuča je pojasnil, naj starši ne skrbijo preveč zaradi alergenov, ki se pojavljajo doma, saj ni nujno, da bodo z njihovo odstranitvijo svoje otroke obvarovali pred alergijami in astmo. Dodal je, da s kolegi niso našli direktne povezave med izpostavljenostjo alergenom v zgodnjem otroštvu in kasnejšim nastankom alergij.

Raziskovalci so opazovali 625 dojenčkov od rojstva in po osmih tednih izmerili količino prahu in mačje dlake v njihovi dnevni sobi. Ostali v stiku z materami, ki so enkrat letno poročale o morebitnih težavah z dihanjem, ki so se pojavile pri otroku. Ko so bili otroci stari pet let in pol pa so tudi izvedli alergijski test s prahom in mačjo dlako. Test

opravijo tako, da z določenim alergenom prebodejo kožo in opazujejo reakcijo.

Raziskava je pokazala, da je bil v povprečju na prah ali mačjo dlako alergičen eden izmed desetih otrok, pri enem izmed trinajstih pa se je pojavilo sopenje.

Znanstveniki so prišli do zanimivega zaključka: če so bili otroci v prvih letih izpostavljeni zelo majhnim količinam alergenov, so se povečale njihove možnosti za razvoj alergij in astme. Če pa so bili izpostavljeni večjim količinam alergenov, so se njihove možnosti zmanjšale.

Zlasti prvorojenci in otroci, pri katerih se alergije pojavljajo v družini, so bili ob manjših količinah alergenov ne posebej podvrženi tveganju za razvoj alergij in astme. Ekipa dr. Cullinana je v reviji Thorax zapisala, da „obstaja malo verjetnosti, da lahko zgolj z odstranitvijo alergenov iz domačega okolja preprečimo razvoj teh bolezni v otroštvu.“

Dr. A. Custovic je v predgovoru študije zapisal, da so dokazi o povezavi med izpostavljenostjo alergenom v zgodnjem otroštvu in kasnejšim pojavom bolezni pogosto nasprotujoči si ter neskladni.

Opazili pa so, da zgolj en določen nasvet kot npr. obvaruje svojega otroka pred alergeni ne bo zadostoval za celotno populacijo. Za konec so zapisali: „Pozabiti moramo na en splošno veljaven nasvet, ki naj bi veljal za vse. Usmeriti se moramo na specifične ukrepe, ki bodo prišli v poštev za posameznike z različnimi lastnostmi.“

NOVICE IZ SLOVENIJE

VOLITVE V BREŽICAH IN BISTRICI: V DRUGI KROG

Na podlagi neuradnih rezultatov nadomestnih volitev za župana v občini Brežice bo potreben drugi krog volitev, v katerega sta se uvrstila kandidat SDS Ivan Molan s pridobljenimi 43,19 odstotka glasov in kandidatka ZLSD Milena Jesenko s 13,15 odstotka glasov.

Drugi krog volitev bo potreben tudi v bistrški občini, saj nihče od petih kandidatov za poldrugo leto županovanja največji nemestni občini v državi ni zbral več kot polovice veljavnih glasov. Po uradnih volilnih rezultatih sta kandidata za novega župana oziroma županjo Milan Ozimič (SDS) s 40,91 odstotka glasov in Irena Majcen (SLS) z 32,67 odstotka glasov.

NEKATERI ŠE NISO ODDALI

Komisija za preprečevanje korupcije je do vključno petka, 4. marca, prejela 4249 izpolnjenih prijav premoženjskega stanja funkcionarjev, kar predstavlja 85,2% vseh zavezanih funkcionarjev, je v sporočilu za javnost zapisal predsednik komisije Drago Kos. Obrazce pa bi moralo oddati 4987 funkcionarjev. Od do sedaj pregledanih obrazcev (2670) jih je bilo 14 (0,52%) namerno napačno izpolnjenih („el viejo truco“), medtem ko v 409 (15,32%) prijavah ni bila priložena odločba o dohodnini.

VSAKO LETO JIH BO VEČ

Začel se je slovenski teden boja proti raku, ki letos poteka z geslom Zadrega je izgovor - ne umrimo zaradi strahu. Na podlagi dosedanjih trendov naj bi naslednje leto v Sloveniji "prebili magično mejo" 10.000 novih bolnikov, ki letno zbolijo zaradi raka, je v časninarski konferenci ob začetku tedna raka povedal direktor ljubljanskega onkološkega inštituta Zvonimir Rudolf. Ob tem velja omeniti, da se je Slovenija z vstopom v Evropsko zvezo zavezala, da bo izpolnjevala dolgoročni program na področju načrtovanega nadzora raka. V Sloveniji imajo po njegovem mnenju dobre začetne pogoje za načrtovani nadzor bolezni, vendar državo pri uresničevanju zahtev čakajo številni izzivi.

VEDNO VEČ DELA

Policija je lansko leto obravnavala 86.568 kaznivih dejanj, kar v primerjavi z letom prej pomeni povečanje omenjenih dejanj, je na predstavitvi poročila o delu policije za lansko leto povedal generalni direktor policije Darko Anželj. Povečanje gre predvsem na račun večjega javljanja premoženjske kriminalitete, medtem ko je raziskanost primerov ostala na ravni preteklih let. Povečalo pa se je tudi število najhujših kaznivih dejanj, med katere spada posilstvo in spolni napad na osebo, mlajšo od 15 let. Kljub porastu pa ima policije na tem področju največjo raziskanost primerov. Anželj je opozoril tudi na gospodarski kriminal, ki je lani povzročil za 24 milijard tolarjev škodo. To pa pomeni kar 69-odstotno povečanje.

PO SVETU

21.000 ŠE NI GENOCID

Glavni ruski vojaški tožilec Aleksander Savenkov je dejal, da je preiskava njegovega urada ugotovila, da pokol več kot 21.000 Poljakov s strani sovjetske tajne policije leta 1940 ni bil genocid. „Na poljsko zahtevo smo temeljito preiskali dogodke. Kazensko tožbo smo opustili, saj ni niti za primer genocida niti na državni ravni niti s pravnega stališča,“ je pojasnil Savenkov. Glavni poljski tožilec za vojne zločine Leon Kieres, vodja inštituta narodnega spomina, se je nad pojasnilom Savenkova zgrozil in dodal, da je Rusija politiko postavila pred pravico.

17. MAREC SE BLIŽA

Potem ko je glavna tožilka Mednarodnega sodišča za vojne zločine v nekdanji Jugoslaviji Carla Del Ponte v svojem zadnjem poročilu ocenila, da Hrvanka ne vedno ne sodeluje polno s haškimi sodiščem, so v Bruslju vse manj optimistični glede možnosti, da bi se pristopna pogajanja začela 17. marca, kot je bilo napovedano.

Države članice Evropske zveze v Bruslju niso dosegle soglasja o začetku pristopnih pogajanj s Hrvatko. Večina jih je namreč na zasedanju odbora stalnih predstavnikov članic pri EZ menila, da pogoji za tak korak niso izpolnjeni. Slovenija je skupaj s tremi članicami (Avstrijo, Madžarsko in Slovaško) začetek pogajanj podprla, je povedal slovenski veleposlanik pri EU Ciril Štokelj.

Hrvanka v odgovor ni predala obtoženca, pač pa le nekaj besed.

„Hrvanka vsem predstavnikom članic EZ zagotavlja, da si na vso moč prizadeva rešiti te zadnje vprašanje, ki jo loči od začetka pristopnih pogajanj z EZ, torej da tesno sodeluje z Mednarodnim sodiščem za vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije v Haagu pri iskanju obtoženega hrvaškega generala Anteja Gotovine,“ je dejal hrvaški premier Ivo Sanader v Bratislavi po pogovorih s slovaškim kolegom Mikulášem Dzurindo.

V Zagrebu po besedah premiera Iva Sanadera kljub temu ostajajo optimisti.

PISALI SMO PRED 50 LETI

SLOVENC V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Lep napredek naših rojakov. Pevski kvartet Harmony Jazz, ki ga sestavljajo naši rojaki Benegalija Mile, Božiček Tone, Martelanc Marko in Rupnik Slavko je pretekli teden pričel z rednimi oddajami na radijski postaji LR 3 Radio Belgrano. Fantje so prvič nastopili 3. marca, zatem pa v nedeljo 6. 3. na televizijski postaji iste družbe. Odslej bodo redno nastopali vsak ponedeljek ob 21.05 in četrtek ob 21.55 na Radio Belgrano, vsako nedeljo pa prav tako ob 21.55 na televiziji. Radijske nastope na postaji Belgrano prenašajo po vsej tkzv. cadena gigante za vso Južno Ameriko. Fantje nastopajo skupno z orkestrom Ray Gregory. — Kdor hoče osebno prisostvovati njih nastopu — pojejo špansko, angleško, nemško in italijansko — lahko dvigne vstopnice vsak dan, kadar je oddaja, ob 10. dop. V prostorih radia Belgrano, Ayacucho y Posadas.

Kvartetu čestitamo k uspehom in želimo vso srečo v bodočnosti!

OSEBNE NOVICE.

Družinska sreča. V družini g. Pavleta Grubešiča in njegove žene gospe Olge, roj Drovenik v Buenos Airesu se je rodila hčerka. **G. Janez Strah** in njegova žena gospa **Marija roj. Köppinger** v Claypole sta dobila hčerko **Marijo Magdaleno**. Družino g. **Janeza Kodra** in njegove gospe **Marije, roj. Breclj** v Ramos Mejia je pa razveselil sinček, ki je pri krstu dobilo ime **Jože**. Srečnim staršem naše čestitke!

LANUS

Število članov slovenskih družin v našem naselju se je znova povečalo. V družini g. **Ivana Makovec** in njegove žene **ge. Marije, roj. Sobotič** so dobili hčerko; g. **Franca Adamiča** in njegovo ženo **go. Marijo roj. Močnik** je razveselil sinček. Sinček je prav tako prinesel sreče in zadovoljstva v družino g. **Milana Mažgona** ter v družino g. **Henrika** in **Marije Bregar**. Srečnim družinam naše iskrene čestitke.

Svobodna Slovenija, 10. marca 1955 - št. 10.

OSEBNE NOVICE.

G. Vinko Flek, dosedanji večletni kaplan v San Fernando, je v petek dne 11. marca t. l. odpotoval s francosko ladjo Charles Tellier v Le Havre v Francijo. Od tu bo potoval naprej v Belgijo, nato se bo pa preselil v Holandijo, kjer bo deloval med tamornjimi slovenskimi izseljenci. Na njegovem novem mestu mu želimo mnogo sreče in božjega blagoslova.

G. Ciril Skebe, kateremu je doma v boju partizanska mina odtrgala stopalo desne noge, se je moral ponovno podvreči operaciji na isti nogi. Leži v kirurškem inštitutu v Haedo. G. Skebetu želimo skorajšnjo popolno ozdravitev, njegove znance, predvsem soborce pa prosimo, da se svojega tovariša spomnijo in obiščejo v bolnišnici.

Družinska sreča. V družini g. **Rudolfja Drnovška** in njegove žene **ge. Marije, roj. Malovrh** v Banfieldu se je rodila hčerka. Srečnim staršem naše čestitke.

LANUS

V Slovenski vasi se število prebivalstva stalno množi. Naravni prirastek je dal letos že šest rojenih. Priselil se je pa g. Maks Jan z družino. Kupil je nedograjeno hišico, ki bo pa kmalu prijetno stanovanje in nov slovenski dom.

Novi odbor „Slovenske vasi“. Ožji odbor tvorijo: Jernej Kalan, predsednik, Mirko Špacapan podpredsednik, Jože Rome, tajnik, Tine Draksler, blagajnik, Stane Jemec, gospodar. V našem odboru so pa Tone Gorjanc, Stanko Mehle, Henrik Bregar in Fran Rozman kot odborniki. Nadzorni odbor so Franc Jemec, Rudi Rozina in Lovro Berčič. V razsodišču so pa Virant, Draksler (oče) in Burja.

Svobodna Slovenija, 17. marca 1955 - št. 11.

ESLOVENIA, MI TIERRA

El poder económico y el partido

El gobierno comunista en Eslovenia y en Yugoslavia se ciñó muy a la letra, por más que quisieran ocultarlo bajo la máscara de distintas innovaciones.

La economía se reglaba de manera centralista, desde Belgrado. Serbia tenía, como era de suponer, toda las ventajas. Cometieron muchas locuras: los minerales que obtenían en Bosnia los transportaban a las fábricas de Eslovenia — Jesenice, Litostroj. Los productos eran llevados después a Serbia o eran vendidos a precios irrisorios a los países no alineados.

Introdujeron cambios en la Constitución y así los pueblos obtenían su gobierno, su parlamento y su administración de justicia. Esto aparecía como un acto democrático. Pero, por otro lado, el partido comunista — que se había cambiado el nombre por las connotaciones negativas que tenía el antiguo — (ahora la Unión de los Comunistas) seguía tomando todas las decisiones importantes en su Comité central. El gobierno y los ministros solamente cumplían los mandatos del Comité. Los gerentes de las fábricas también debían cumplir con las directivas del partido.

Los sacerdotes seguían siendo vigilados de cerca y, muchas veces, eran enviados a la cárcel. Todos los medios de comunicación estaban bajo el influjo directo del Partido. Lo mismo ocurría con la cultura y con los libros. La facultad de teología dejó de formar parte de la Universidad. Los científicos católicos (Uteničnik, Veber, Pitamic) fueron echados de la Academia eslovena de artes y ciencias.

También quisieron sacárselo de encima a Kocbek, que les había sido muy útil en la revolución. Cuando apareció su libro “El miedo y el coraje”, donde entre otras cosas hablaba de las falencias de los partisanos, escenificaron una persecución cultural.

Cuando Kavčič, el presidente del gobierno esloveno, dejó de obedecer estrictamente los dictámenes del Partido, fue separado de su puesto.

Crearon la Unión Socialista del Pueblo Trabajador y obtuvieron así un poder absoluto sobre las organizaciones extrapartidarias.

SLOVENC V ŠPORT

TREJI NA DESKAH

Slovenski deskar na snegu Žan Komar je na tekmi evropskega pokala v švicarskem Silsu v paralelnem veleslalomu osvojil bronasto kolajno. Zmagal je Avstrijec Benjamin Karl pred Italijanom Hannesom Mutschlechnerjem.

NAPREDOVALE SO V II. DIVIZIJO

Slovenska ženska hokejska reprezentanca je na svetovnem prvenstvu divizije III v Južnoafriški republiki že krog pred koncem osvojila prvo mesto in si s tem zagotovila napredovanje v višji kakovostni razred, divizijo II. Potem ko so Slovenke v četrtem krogu premagale Avstralijo s 7:1, so v naslednji tekmi hokejstke Madžarske nepričakovano izgubile z Belgijo z 0:3. Tako lahko Slovenke v zadnjem krogu tudi izgubijo z Madžarkami. V tem primeru bi jih na lestvici ujele Britanke, ki pa so jih Slovenke v medsebojni tekmi premagale, tako da jim prvega mesta ne morejo več odvzeti.

NAJPREJ Z NEMCI, POTEM Z BELORUSIJO

Slovensko nogometno reprezentanco konec meseca čaka pomembna kvalifikacijska tekma za SP 2006 z Belorusijo, nekaj dni pred tem pa še prijateljski dvoboj z svetovnimi podprvaki Nemci. Selektor slovenske izbrane vrste Brane Oblak je nekoliko presenetil z vpoklicem igralcev za obe tekmi, saj sta se na njegovem seznamu znašla tudi povratnika Fabijan Cipot in Suad Filekovič, priložnost pa bo dobil tudi Ermin Šiljak.

CELJANI V ROKOMETNI POLFINALE

Rokometaši Celja Pivovarne Lasko so se uvrstili v polfinale evropske lige prvakov, potem ko so tudi v povratni četrtfinalni tekmi premagali nemški Lemgo s 35:30. Celjsko moštvo je na prvi tekmi v Nemčiji slavilo s 33:29.

SVOBODNA SLOVENIJA / ESLOVENIA LIBRE

Fundador: **MILOŠ STARE** / Director: **Valentín B. Debeljak** / Propietario: **Asociación Civil Eslovenia Unida** / Presidente: **Alojzij Rezelj** / Redacción y Administración: **RAMON L. FALCON 4158 - C1407GSR BUENOS AIRES - ARGENTINA** / Telefon: **(54-11) 4636-0841 / 4636-2421** (fax) / e-mail: **esloveniau@sinctis.com.ar**

Glavni urednik: Tine Debeljak ml. / **Za Društvo ZS:** Alojzij Rezelj / **Sodelovali so še:** Tone Mizerit, Gregor Batagelj, Miriam Jereb Batagelj, Janez Juhant, Jože Novak, Pavlina Dobovšek, Ivan Žnidar, Jože Rant. **Mediji:** STA, Radio Ognjišče, Družina.

Naročnina Svobodne Slovenije: za Argentino \$ 75, pri pošiljanju po poti pa \$ 100; obmejne države Argentine 110 USA dol.; ostale države Amerike 125 USA dol.; ostale države po svetu 135 USA dol.; vse za pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno pošto 85 USA dol. za vse države.

Čeke: v Argentini na ime „Eslovenia Libre“, v inozemstvu (*bančne čeke, ne osebne*) na ime „Antonio Mizerit“.

Oblikovanje in tisk: **TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L.** / *Estados Unidos 425 - C1101AAI Buenos Aires Argentina - Tel.: (54-11) 4362-7215 - E-mail: info@vilko.com.ar*

